სურსათის ფასების ზრდის მიზეზები საქართველოს სამომხმარებლო ბაზარზე, მიწოდების ჯაჭვის ანალიზი წარმოებიდან თარომდე

ვანო ღონღაძე

სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბიზნესის, ტექნოლოგიისა და განათლების ფაკულტეტზე მენეჯმენტში ბიზნესის ადმინისტრირების მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მინიჭების მოთხოვნების შესაბამისად

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: თამარ ჯანგულაშვილი, მოწვეული ლექტორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2026

განაცხადი

,, როგორც წარდგენილი სამაგისტრო ნაშრომის ავტორი. ვაცხადებ რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშავარს და არ შეიცავს სხვა ავტორებისადმი აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან/და დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად''

ვანო ღონღაძე

05.05.2026

სარჩევი

ცხრილებისა და დიაგრამების ნუსხა 5

აბსტრაქტი 6

Abstract 8

შესავალი 9

I თავი - ზოგადი მიმოხილვა 17

1.1. სურსათის ბაზრის ეკონომიკური თავისებურებები 17

1.2. ფასების ფორმირების თეორიები 18

1.3. მიწოდების ჯაჭვის (Supply Chain) კონცეფცია 19

1.4. ინფლაცია და სურსათის ფასები 22

1.5. გლობალური ფაქტორების გავლენა სურსათის ბაზარზე 24

II თავი - საქართველოს სურსათის ბაზრის მიმოხილვა 28

2.1. სურსათის ბაზრის სტრუქტურა საქართველოში 28

2.2. იმპორტისა და ექსპორტის ანალიზი 30

2.3. ადგილობრივი წარმოების მდგომარეობის ანალიზი და გამოწვევები 33

2.4. ფასების დინამიკა (ბოლო წლები) 36

2.5. სახელმწიფო პოლიტიკა და რეგულაციები 39

III თავი - მიწოდების ჯაჭვის ანალიზი (წარმოებიდან თარომდე) 42

3.1 წარმოების ეტაპი (აგროსექტორი) 42

3.2 გადამუშავების სექტორი 44

3.3 იმპორტისა და საბითუმო ბაზარი 47

3.4 ლოგისტიკა და დისტრიბუცია 50

3.5 საცალო ქსელები და ბაზრები 51

3.6 ფასის ფორმირება თითოეულ ეტაპზე 52

IV თავი - სურსათის ფასების ზრდის მიზეზების ანალიზი 54

4.1 იმპორტზე დამოკიდებულების გავლენა 54

4.2 გლობალური ეკონომიკური ფაქტორები 55

4.3 ლოგისტიკური ხარჯების გავლენა 57

4.4 ბაზრის სტრუქტურა და კონკურენცია 58

4.5 ადგილობრივი წარმოების პრობლემები 60

V თავი - ემპირიული კვლევა და შედეგები 63

5.1 კვლევის დიზაინი და მეთოდოლოგია 63

5.2 შედეგების ანალიზი 66
5.3 ჰიპოთეზის შემოწმება 81
VI თავი - დასკვნა და რეკომენდაციები 85
გამოყენებული ლიტერატურის ნუსხა 90
დანართი 95

ცხრილებისა და დიაგრამების ნუსხა

დიაგრამა 1. რესპონდენტთა განაწილება ასაკის მიხედვით 66
დიაგრამა 2. რესპონდენტთა განაწილება სქესის მიხედვით 67
დიაგრამა 3. ყველაზე მეტად დაძვირებული პროდუქტების შეფასება 70
დიაგრამა 4. თვასებისწრფისსაპასუხოდ განხორციელებული ქცევითი ცვლილებები 72
დიაგრამა 5. მიწოდების ჯაჭვის ყველაზე ხარჯიანი რგოლის შეფასება 76

ცხრილი 1. რესპონდენტთა განაწილება დასაქმების სტატუსის მიხედვით 68
ცხრილი 2. რესპონდენტთა განაწილება საშუალო თვიური შემოსავლის მიხედვით 68
ცხრილი 3. სურსათის თვასების ცვლილების შეფასება 69
ცხრილი 4. სურსათის წილი საერთო ხარჯებში 70
ცხრილი 5. სამომხმარებლო ქცევის ცვლილება თვასებისწრფისპირობებში 71
ცხრილი 7. სურსათის თვასებისწრფისძირითადი მიზეზები 72
ცხრილი 8. ლარის სურსათის გავლენის შეფასება 73
ცხრილი 9. საწვავის თვასის გავლენის შეფასება 74
ცხრილი 10. ლოგისტიკური ხარჯების გავლენის შეფასება 75
ცხრილი 11. მიწოდების ჯაჭვის ეფექტიანობის შეფასება 75
ცხრილი 12. სავაჭრო მარჟების შეფასება 77
ცხრილი 13. თვასებისხელოვნური ზრდის შეფასება 77
ცხრილი 14. ბაზრის კონკურენტულობის შეფასება 78
ცხრილი 15. ადგილობრივი პროდუქციის ძირითადი პრობლემები 79
ცხრილი 16. სახელმწიფოს როლის შეფასება 79
ცხრილი 17. თვასების შემცირების ყველაზე ეფექტიანი გზები 80
ცხრილი 18. ჰიპოთეზების შემოწმების შედეგები 84

აბსტრაქტი

წინამდებარე ნაშრომი ეძღვნება საქართველოს სამომხმარებლო ბაზარზე სურსათის ფასების ზრდის მიზეზების კვლევას მიწოდების ჯაჭვის ანალიზის საფუძველზე. კვლევის მიზანს წარმოადგენდა იმ ეკონომიკური, ლოგისტიკური და სტრუქტურული ფაქტორების გამოვლენა, რომლებიც გავლენას ახდენს სურსათის საბოლოო ფასის ფორმირებაზე წარმოებიდან საბოლოო მომხმარებლამდე. თემის აქტუალობას განაპირობებს ის გარემოება, რომ სურსათის ფასების ზრდა პირდაპირ აისახება მოსახლეობის ცხოვრების დონეზე, სამომხმარებლო ხარჯების სტრუქტურასა და ქვეყნის სასურსათო უსაფრთხოებაზე.

ნაშრომის თეორიულ ნაწილში განხილულია სურსათის ბაზრის ეკონომიკური თავისებურებები, ფასების ფორმირების ძირითადი თეორიები, მიწოდების ჯაჭვის კონცეფცია, ინფლაციის გავლენა სასურსათო ბაზარზე და გლობალური ეკონომიკური ფაქტორების როლი. ასევე გაანალიზებულია საქართველოს სურსათის ბაზრის სტრუქტურა, იმპორტისა და ექსპორტის თავისებურებები, ადგილობრივი წარმოების მდგომარეობა, ლოგისტიკური ინფრასტრუქტურა და საცალო ვაჭრობის სექტორი.

კვლევის ემპირიული ნაწილი ეფუძნება რაოდენობრივ კვლევას, რომელიც განხორციელდა Google Forms-ის პლატფორმის გამოყენებით. კვლევაში მონაწილეობა მიიღო 110 რესპონდენტმა. მიღებული მონაცემების ანალიზმა აჩვენა, რომ სურსათის ფასების ზრდის ძირითად მიზეზებად მოსახლეობა მიიჩნევს იმპორტზე მაღალ დამოკიდებულებას, ლარის კურსის მერყეობას, საწვავის გაძვირებას, ლოგისტიკური ხარჯების ზრდას, ადგილობრივი წარმოების სისუსტესა და ბაზარზე არსებულ მაღალი სავაჭრო მარჟებს. კვლევის შედეგებმა ასევე ცხადყო, რომ სურსათის გაძვირებამ მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინა მომხმარებელთა ქცევაზე და რესპონდენტთა უმრავლესობა იძულებული გახდა შეეცვალა საკუთარი მოხმარების სტრუქტურა.

ჰიპოთეზების შემოწმების შედეგად დადასტურდა, რომ სურსათის ფასების ზრდა საქართველოში განპირობებულია როგორც გარე ეკონომიკური ფაქტორებით, ისე მიწოდების ჯაჭვის სხვადასხვა ეტაპზე არსებული პრობლემებით. კვლევის საფუძველზე შემუშავდა პრაქტიკული რეკომენდაციები, რომლებიც უკავშირდება

ადგილობრივი წარმოების განვითარებას, ლოგისტიკური სისტემების გაუმჯობესებას, იმპორტის დივერსიფიკაციას, კონკურენციის გაძლიერებასა და ბაზრის გამჭვირვალობის ზრდას.

საკვანძო სიტყვები: სურსათის ფასები, მიწოდების ჯაჭვი, იმპორტდამოკიდებულება, ლოგისტიკური ხარჯები, სასურსათო ბაზარი.

Abstract

This paper is devoted to the study of the reasons for the increase in food prices in the Georgian consumer market based on supply chain analysis. The aim of the study was to identify the economic, logistical and structural factors that influence the formation of the final price of food from production to the final consumer. The relevance of the topic is determined by the fact that the increase in food prices directly affects the standard of living of the population, the structure of consumer spending and the country's food security.

The theoretical part of the paper discusses the economic characteristics of the food market, the main theories of price formation, the concept of the supply chain, the impact of inflation on the food market and the role of global economic factors. The structure of the Georgian food market, the characteristics of import and export, the state of local production, logistics infrastructure and the retail sector are also analyzed.

The empirical part of the study is based on a quantitative survey conducted using the Google Forms platform. 110 respondents participated in the study. Analysis of the data obtained showed that the main reasons for the increase in food prices are considered by the population to be high dependence on imports, fluctuations in the GEL exchange rate, rising fuel prices, increasing logistics costs, weak local production, and high trade margins in the market. The results of the study also revealed that the increase in food prices had a significant impact on consumer behavior and the majority of respondents were forced to change their consumption structure.

As a result of testing the hypotheses, it was confirmed that the increase in food prices in Georgia is due to both external economic factors and problems at various stages of the supply chain. Based on the research, practical recommendations were developed related to the development of local production, improvement of logistics systems, diversification of imports, strengthening competition and increasing market transparency.

Keywords: food prices, supply chain, import dependence, logistics costs, food market.